

SIŪLYMAI DĖL JAUNIMO NEDARBO MAŽINIMO

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT), didžiausia Lietuvoje nevyriausybinių jaunimo organizacijų sąjunga, vienijanti 64 jaunimo organizacijas bei regionines jaunimo organizacijų sąjungas, atsižvelgdama į susiklosčiusią situaciją dėl jaunimo nedarbo ir to sukeliamų pasekmių Lietuvos ūkiui bei visuomenei, teikia pasiūlymus jų sprendimus. LiJOT išskiria:

Trumpalaikes/ išmatuojamas iniciatyvas. Būtinai greitai priimami ir efektyvūs sprendimai, rezultatus duodantys „čia ir dabar“. Šie sprendimai yra metodas greitai pakeisti esamą situaciją – t.y. kovojantys su nedarbo pasekmėmis.

Ilgalaikes/ sisteminės iniciatyvas. Būtina kuo greičiau priimti ilgalaikius sprendimus, kurių rezultatai bus matomi tik po kelerių metų. Šie sprendimai būtų didelis žingsnis į priekį, nes keistume ne esamą situaciją – pasekmes, bet būtų keičiamos jaunimo nedarbui įtaką darančios priežastys.

Europos Sąjungos (ES) iniciatyvas. Papildo trumpalaikes ir ilgalaikes iniciatyvas. ES lygmuo nedarbo problemos sprendimą papildo jaunimo užimtumu apskritai – tiek dalyvavimas NVO veiklose, tiek stažuotėse, tiek savanoriaujant. ES siūlo sudaryti kuo daugiau galimybių įgyti praktiniams įgūdžiams, kurie yra reikalingi darbo rinkoje.

Dabartinę susiklosčiusią situaciją raginame spręsti dviem etapais: pirmojo skubumo būtinomis priemonėmis, kurios sprendžia priežasties sukeltus klausimus, bei sisteminiiais pokyčiais.

Pirmojo skubumo – būtinieji veiksmai:

- **Mokestinės lengvatos pirmąjį kartą įsidarbinusiems jaunuoliams**

Jauni žmonės, siekiantys pirmąjį kartą įsilieti į darbo rinką yra nekonkurencingi ir nepasiruošę pradėti darbą. Aukštosios Lietuvos mokyklos suteikia teorines žinias, tačiau absolventų praktiniai

įgūdžiai ir pasirengimas pradėti darbą yra itin žemas. Darbdaviams tenka nemažai laiko ir lėšų investuoti į jaunas žmones, norint juos parengti tinkamai atlikti reikiamą, jiems pavestą darbą. Mokestinės lengvatos yra pirmas žingsnis, kuris padės sumažinti jaunimo nedarbo lygį. **Siūlome** tęsti pradėtas vykdyti mokestines lengvatas, kai darbdaviai yra atleidžiami nuo mokesčių (sutaupant įmokas Sodrai net 26,3% nuo priskaičiuoto darbo užmokesčio) įdarbinant jauną žmogų pirmą kartą pagal darbo sutartį; sudaryti sąlygas jauniems žmonėms pirmus metus nemokamai gauti verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymėjimą, taip skatinant individualios veiklos, verslo plėtrą; mažinti įstatinio kapitalo reikalavimus jauniems verslininkams steigiant uždaryją akcinę bendrovę; suteikti galimybę jauniems verslininkams gauti paskolas verslo pradžiai lengvatinėmis sąlygomis. Taip pat – numatyti galimybę įdarbinto jauno žmogaus užmokesčio dalį subsidijuoti iš ES struktūrinių fondų ar įteisinti mažesnės algos, nei minimali, mokėjimą.

- **Pirmųjų verslo metų krepšeliai (vaučeriai)¹**

Lietuvos darbo birža nuolat vykdo darbuotojų perkvalifikavimo ir reabilitacijos programas, kurių pagalba galima persikvalifikuoti į kitas profesijas – specialybes. Tačiau siūlomos programos ne visada atitinka darbo rinkos poreikius ar pateisina darbdavių lūkesčius dėl darbuotojų rengimo kokybės. Neretai Lietuvos darbo birža net nerengia darbuotojų vienai ar kitai darbdaviams būtinai specialybei. Susiklosčius tokiai situacijai būtina sudaryti sąlygas darbdaviui pačiam pasirengti būsimą, jam reikalingą darbuotoją. **Siūlome** sudaryti sąlygas darbdaviams gauti lengvatas, kurių dydis neviršytų Lietuvos darbo biržos nustatytų normų ir atitiktų išlaidas, skiriamas parengti vienam darbuotojui; tęsti ir skatinti LR Ūkio ministerijos kartu su VšĮ „Versli Lietuva“ organizuojamų renginių ciklus „Versli Lietuva“, kurių metu dalinami pirmųjų metų verslo krepšeliai-vaučeriai. Asmenys, gavę vaučerius ir per 6 mėn. įkūrę įmonę, gali pasinaudoti įvairiomis paslaugomis, kurios skirtos verslo pradžiai. Svarbu didinti suteikiamų vaučeriu skaičių būsimiems jauniems verslininkams (jauni žmonės pagal JPPĮ² nuo 14 iki 29 m.), taip skatinant darbo vietų kūrimąsi ir jaunų žmonių individualią veiklą. Taip pat būtina vykdyti efektyvų paslaugas pagal vaučerius teikiančių subjektų monitoringą, siekiant kad suteikiamos lėšos būtų naudojamos efektyviai ir kurtų

¹ Terminas vartojamas LR Ūkio ministerijos ir VšĮ „Versli Lietuva“

² Jaunimo politikos pagrindų įstatymas http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=267613

---

realią naudą naujai pradedamiems verslams, vertinti ne kiekybinius, bet kokybinius paslaugų suteikimo kriterijus.

- **Jaunimo darbo centrų ir Atvirų jaunimo centrų plėtra**

Sukurta Jaunimo darbo centrų prie teritorinių darbo biržų sistema nėra efektyviai išnaudojama jaunimo profesiniam informavimui ir orientavimui. Reikalinga įdarbinti daugiau profesionalių Jaunimo darbo centrų darbuotojų. Būtina užtikrinti nuoseklų ir kokybišką Jaunimo darbo centrų darbuotojų kompetencijų kėlimą, suteikti jiems verslumo, bendrų mobilumo žinių (savanoriška veikla, stažuotės, kitos galimybės) bei darbo su jaunimu įgūdžių. Jaunimo darbo centrai turi būti aktyvūs teikdami informacines paslaugas, pasiekti jaunos žmones jų lankomose vietose bei labiausiai pažeidžiamas jaunų žmonių grupes. **Siūlome** parengti mobilias specialistų komandas, kurti atviro ir draugiško centro įvaizdį, pritaikyti darbo laiką prie jaunimo poreikių, vadovautis kitais Europos jaunimo informavimo ir konsultavimo chartijoje³ numatytais jaunimo informavimo ir konsultavimo principais. Būtina pertvarkyti veikiančią jaunimo darbo centrų tinklą, jį lanksčiai susiejant su švietimo, profesinio orientavimo, neformaliojo švietimo ir ugdymo, jaunimo laisvalaikio užimtumo, bendrinio jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemomis, prioritetą skiriant darbui su socialiai atskirtu, pažeistu, nemotyvuotu jaunimu.

Jaunimo darbo centrai turi kurti ilgalaikes partnerystes su regione veikiančiomis jaunimo, dirbančiomis su jaunimu organizacijomis, taip pat ir atvirais jaunimo centrais. Atvirų jaunimo centrų kolektyvai turi būti išplėsti, jų gretose atsirasti „gatvės darbuotojai“. Jie turi užsiimti aktyvia veikla ypatingą dėmesį atkreipdami į jaunimą, priklausantį socialinės rizikos grupei, patiriantį socialinę atskirtį. Taip pat teikti jaunimo informavimo ir konsultavimo paslaugas, socialinių įgūdžių ugdymą. Labai svarbu užtikrinti kokybišką ir nuoseklią jaunimo darbuotojų atranką, parengimą ir palaikymą. Atviri jaunimo centrai ar erdvės turėtų būti įsteigtos visose Lietuvos savivaldybėse, būti kuo lengviau pasiekiamos jauniems žmonėms.

---

³ Europos jaunimo informavimo chartija: <http://eryica.org/en/content/european-youth-information-charter>

- **EQUAL projektų sukurtų metodikų taikymas praktikoje**

Lietuva, įgyvendindama Europos Sąjungos programą „EQUAL“, sėkmingai išbandė inovatyvias priemones, padedančias reintegruoti socialinę atskirtį patiriančius žmones į visuomenę ir darbo rinką. Būtina pasiteisinusias priemones (pvz. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos vykdytas projektas „Lietuvos jaunimo užimtumo tobulinimo vystymo bendrija“, Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdytas projektas „Išeitis tau“ bei kiti) taikyti praktikoje ir taip gerinti socialiai pažeistų jaunų žmonių reintegraciją; skatinti valstybės bei savivaldybių administracijas peržiūrėti teikiamas socialines paslaugas jauniems žmonėms, labiau atitikti jų poreikius ir integruoti gerosios praktikos pavyzdžius į konkrečią veiklą.

- **Nuolatinės nacionalinės savanoriškos tarnybos programos, kaip mokymosi ir profesinio orientavimo įrankio, sukūrimas ir įgyvendinimas**

Atsižvelgiant į tai, jog daugeliui moksleivių yra ypatingai sunku išsirinkti studijų programą ir be praktinės patirties apsispręsti dėl siekiamos profesijos, būtina jauniems žmonėms nuo 16 m. suteikti galimybę iki metų laiko atlikti savanorišką tarnybą visuomeninėse organizacijose (socialinė, kultūrinė, gamtosauginė ir kt. sritys valstybės ir savivaldybių įstaigose, nevyriausybinėse organizacijose). Tarnybos metu jaunam žmogui turi būti garantuotas socialinis ir sveikatos draudimas, kokybiška tarnybos vieta ir veikla, parengimas ir nuolatinis profesionalus palaikymas bei tarnybos metu patiriamų, su veikla susijusių, išlaidų kompensavimas. Vokietijos federacijoje veikiančių Savanoriškų socialinių ir ekologinių metų programų įvertinimas parodė, kad net 64 proc. jaunuolių tarnybos metu išsiugdė darbo rinkai reikalingas socialines kompetencijas, 54 proc. atrado savo svajonių profesijas. Lietuvoje veikiančios Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros patirtis administruojant ES programos „Veiklus jaunimas“ Europos savanorių tarnybą bei Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos 2005 m. įgyvendinto pilotinio projekto „Lietuvos savanorių tinklas“ rekomendacijos gali tapti pagrindu nacionalinės programos kūrimui.

- **Savatoriškos veiklos metu bei neformalaus ugdymo metodais įgytų kompetencijų pripažinimo sistemos sukūrimas**

Savatoriška veikla užsiima tik nedidelė visuomenės dalis. Į nevyriausybinų organizacijų veiklą įsitraukia tik apie 20 proc. jaunų Lietuvos žmonių. Jauniems žmonėms savatoriška veikla ir aktyvus dalyvavimas yra vienas iš būdų įgyti praktinės patirties, kompetencijų, reikalingų darbo rinkoje bei aktyviai socializuotis, integruotis į visuomenę. Būtina skatinti bei informacinių kampanijų pagalba propaguoti savanorystę ir aktyvų dalyvavimą. Taip pat pripažinti ir įvertinti jauno žmogaus gebėjimus ir kompetencijas, įgytas nevyriausybiniuose organizacijose, neformaliojo ugdymo metu ar savatoriškoje veikloje. Šios kompetencijos turėtų būti nesudėtingai pripažįstamos ir formalaus ugdymo procese, kaip praktika ar socialinė veikla mokykloje.

- **Sąvoką „viešieji darbai“ keisti į sąvoką „visuomenei naudingas darbas“**

Reikia populiarinti šiuos darbus ir sudaryti galimybę nedirbantiems, studentams ar moksleiviams (pvz. vasaros metu) dirbti visuomenei naudingus darbus, įgaunant darbo įgūdžių ir patirties. Sudaryti teisingas sąlygas jaunimo ir su jaunimu dirbančioms nevyriausybinioms organizacijoms dalyvauti valstybės ir savivaldybių skelbiamuose viešųjų darbų paslaugų pirkimo konkursuose teikti viešąsias paslaugas. Tokiu būdu jaunimo NVO galėtų įdarbinti jaunus žmones, teikti visuomenei naudingo darbo paslaugas.

Sisteminiai veiksmai – lemiantys pokyčius ilgalaikėje perspektyvoje ir mažinantys galimybę problemoms atsirasti ateityje:

- **Švietimo sistemos pertvarka - tikslingas jaunimo ruošimas darbo rinkai:**

- Vyresniųjų klasių moksleiviai prieš pasirinkdami mokymosi kryptis bei sprenddami, kur norėtų tęsti studijas po vidurinės mokyklos ir kokią specialybę rinksis, turi turėti sąlygas susipažinti su profesiniu gyvenimu. Visos vidurinės mokyklos turi kurti bei stiprinti partnerystę su verslo ir valstybės institucijomis bei organizuoti moksleivių praktiką. Nors ir

trumpas (kelių dienų) susipažinimas su moksleivį dominančia profesija leis jam geriau suvokti situaciją ir tikslingai rengtis atėjimui į darbo rinką.

- Mokyklose siūlyti įtvirtinti minimalų pamokų skaičių, kurias moksleiviams dėstyti praktikai. Tik teorinių žinių suteikimas ar bazinių disciplinų integravimas į programas neleidžia jauniems žmonėms praktiškai perprasti tokių svarbių dalykų kaip: asmeninių finansų valdymas, karjeros planavimas, verslo steigimas ir valdymas ir t.t. Praktikų pritraukimas į mokyklas ir šių žmonių dalinimasis patirtimi su moksleiviais neabejotinai leistų jaunuoliams geriau pasirengti nepriklausomam gyvenimui.
- Formaliojo švietimo įstaigos (aukštosios mokyklos, kolegijos, profesinio mokymo įstaigos ir kt.) turi remtis atliktais tyrimais, kokių specialistų poreikis darbo rinkoje bus artimiausiais metais. Siūlome įdiegti sistemą, kurios pagrindu mokslo įstaigos sudarytų sutartis su įmonėmis, kurioms yra ruošiami specialistai. Būsiami darbdaviai galėtų diegti stipendijos sistemas mokslo įstaigos ruošiamiems būsimiems įmonės darbuotojams.
- Būtinai visuomenės švietimas apie aukštąjį mokslą. Reikia keisti vyraujančią visuomenės ir ypatingai darbdavių ydingą nuomonę, kad universitetą turi baigti visi darbuotojai (universitetinės studijos turi būti orientuotos į mokslinį laipsnį, o ne praktinius specialybės įgūdžius). Būtina vystyti kolegijų bei profesinio ugdymo įstaigų įvaizdį bei studijų kokybę, ypač orientuotą į praktinę studijų dalį.

- **Jaunimo verslumo ugdymas mokyklose:**

- Būtina užtikrinti kokybiškas ekonomikos pamokas mokyklose, kadangi tai erdvė nuo pat mokyklos ankstyvųjų klasių ugdyti moksleivius finansinio raštingumo, praktiniais užsiėmimais skatinti ir konsultuoti rengiant ir siekiant įgyvendinti detalius verslo planus, rengti verslumą skatinančius konkursus ir kt.

- Jaunimo bendrovių mokyklose kūrimo skatinimas jas subsidijuojant⁴. Įkurdami trumpalaikę akcinę bendrovę ir ją valdydami, mokiniai praktiškai pritaiko ekonomikos sąvokas ir įgyja verslo įgūdžių. Jie nutaria, koks bus jų verslas, sukaupia kapitalą parduodami akcijas, gamina bei parduoda

---

⁴ Puikus egzistuojantis pavyzdys - Lietuvos Junior Achievement mokomosios mokinių bendrovės (MMB.)

savo produkciją (arba teikia paslaugas). Jie pereina visus bendrovės veiklos etapus. Nuo tikros įmonės mokomoji mokinių bendrovė skiriasi tik tuo, kad turi ribotą kapitalą ir veikia ribotą laiką.

- **Studentų praktikų ir jų teisinio reglamentavimo tobulinimas**

Viena iš didžiausių šių dienų absolventų silpnųjų vietų yra nepasirengimas praktiniam darbui pagal įgytą profesiją. Daugelis įmonių pabrėžia⁵, kad aukštąsias universitetines ar neuniversitetines mokyklas baigę absolventai, pradėję darbą turi tik teorines žinias ir verslo subjektai turi investuoti į jų mokymą. Praktikų organizavimas aukštosiose mokyklose turi būti skubiai gerinamas. Valstybė turi formuoti ir skatinti teigiamą darbdavių požiūrį į studentų praktiką. Šiandienos situacijoje būtina keisti tiek universitetų, tiek darbdavių požiūrį į praktiką atliekančius studentus. Praktiką atliekantis studentas turi būti ugdomas kaip galimas (potencialus) darbuotojas, o ne tik formaliai atliekantis praktiką asmuo. Be to, reikia supaprastinti sutarčių administravimą įteisinant dvišales sutartis tarp praktikanto ir praktikos vietos, taip sudarant galimybę praktiką atlikti ne tik studentams, tačiau ir moksleiviams, ar nedirbantiems, tačiau norintiems neprarasti/ įgyti darbinių kompetencijų asmenims.

- **Bedarbių perkvalifikavimo sistema**

Būtina plėsti sąlygas keisti įgytą profesiją persikvalifikuojant, atsižvelgiant į darbo rinkoje esančias laisvas darbo vietas. Lietuvos darbo biržų rengiamos perkvalifikavimo sistemos pasiteisinusi praktika leidžia nekonkurencingas profesijas įgijusiems asmenims jas keisti, įgyjant naujų praktinių įgūdžių bei tampant potencialiais darbo rinkos dalyviais.

- **Valstybinio sektoriaus paslaugų pirkimas iš NVO sektoriaus**

Lietuvoje daug potencialių darbo vietų galėtų įsteigti ir išlaikyti nevyriausybinės organizacijos. Jos dažnai teikia visuomenei naudingas paslaugas mažesniais kaštais, viso sektoriaus plėtra tiesiogiai prisidėtų prie aktyvesnio visuomenės dalyvavimo, sektorius yra pajėgus užtikrinti kokybišką paslaugų teikimą. Atkreipiame dėmesį, kad NVO teikiamos paslaugos yra kokybiškos, dažnai

⁵ <http://www.ziniur.lt/archyvas/2012/269/aktualusis-interviu/15838/ar-tikrai-jaunimui-neimanoma-susirasti-darbo>

ekonomiškai pagrįstesnės, o pačios organizacijos, kaip paslaugos teikėjos, yra priimtinesnės paslaugos gavėjams. Realių sąlygų NVO dalyvauti paslaugų teikime sudarymas pozityviai paveiktų viešųjų paslaugų rinką, konkurencijos sąlygomis gerintų paslaugų kokybę bei mažintų kainą. Todėl būtina finansuojant neformalaus ugdymo, pilietiškumo bei tautiškumo skatinimo, socialinių ir kitų paslaugų teikimą, prioritetu nustatyti šių paslaugų pirkimą iš NVO, taip skatinant šias organizacijas aktyviau dalyvauti paslaugų teikime. Nustatant naujų paslaugų finansavimą, pirkti šias paslaugas iš egzistuojančių struktūrų, prioritetą teikiant NVO, o ne steigti naujas įstaigas paslaugų teikimui.

- **Profesinio informavimo taškų (PIT) mokyklose kokybinė plėtra**

Būtina sudaryti sąlygas ne tik vyresniųjų klasių moksleiviams susipažinti su būsimu profesiniu gyvenimu. Stiprinti konsultacijų apie profesinį orientavimą prieinamumą mokyklose, atsižvelgiant į moksleivių bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas, pomėgius bei motyvaciją. Konsultuoti būtina jau nuo vidurinės mokyklos, taip sudarant sąlygas moksleiviams aiškiai identifikuoti savo gyvenimo tikslus. Konsultavimas turi apimti darbo pasiūlos – paklausos rinkos analizes. Moksleivių profesinio pasirinkimo konsultacijų prieinamumas mokykloje, sudarytų sąlygas moksleiviams aiškiai identifikuoti savo gyvenimo tikslus, suformuoti galimus profesinio pasirengimo planus bei juos įgyvendinti. Kryptingas moksleivių profesinio pasirinkimo orientavimas prisidės prie profesinio nedarbo mažinimo, taupys paklausos neturinčių profesijų atstovų perkvalifikavimo išlaidas.

- **Moksleivių darbo vasaros atostogų metu įteisinimas**

Darbas vasarą – galimybė jaunam žmogui kaupti darbinę patirtį. Siūlome sukurti informacinę jaunimo įdarbinimo vasaros metu sistemą, kuri būtų integruota į bendrinio jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemą, bei mokestinėmis lengvatomis skatinti įmones priimti jaunos žmones į darbą vasaros laikotarpiui. Tai sudarytų sąlygas jauniems žmonėms įgauti praktinių įgūdžių darbo rinkoje ir lengviau į ją įsilieti baigus mokslus.

- **Kompetencijos trūkumas dirbant su jaunimu**

Tik dabar Lietuvoje pradedama kalbėti ir kuriami pirmi dokumentai, kuriuose minimas jaunimo darbuotojas – kaip tiesiogiai („akis į akį“) dirbantis ir padedantis jaunam žmogui. Europoje tokios praktikos vykdomos jau seniai ir ypač sėkmingai taikomos padedant jauniems žmonėms, turintiems problemų integruojantis į visuomenę ir darbo rinką.

- **Teigiamo visuomenės požiūrio apie darbinį užimtumą ir verslius žmones formavimas**

Šiuo metu visuomenės požiūris į verslius žmones – verslininkus dažnai yra neigiamas, nors iš tiesų toks asmuo iš(si)laiko save bei pagal galiojančią mokesčių sistemą užtikrina kitų socialiai remtinų asmenų valstybėje išlaikymą. Siūlome užtikrinti aktyvią viešinimo kampaniją, pasitelkiant įvairias visuomenės informavimo priemones, kurios padėtų formuoti teigiamą visuomenės požiūrį į verslininkus bei darbinį užimtumą ir savęs realizavimą. Būtina skleisti informaciją apie galimybes ir gerąsias praktikas bei pavyzdžius apie savarankiškai dirbančius ir daug pasiekusius jaunos žmones. Parodyti, kad jauni žmonės, esant ekonominiams sunkumams, patys turi ieškoti darbo, imtis iniciatyvos kurti savo verslą bei rodyti kitas, verslumą skatinančias iniciatyvas, taip stiprinant jauno žmogaus, kaip tinkamo darbuotojo, įvaizdį visuomenėje.

- **Kokybiškų paslaugų verslo inkubatoriuose jauniems verslininkams užtikrinimas**

Didelė dalis pradedančiųjų jaunųjų verslininkų yra įsikūrę verslo inkubatoriuose įvairiuose Lietuvos regionuose. Juose yra sudarytos sąlygos plėtoti savo verslą ir įgyvendinti verslo iniciatyvas. Svarbu užtikrinti, kad verslo inkubatoriuose būtų nuolat plečiama verslo konsultavimo sritis. Siūlome sudaryti sąlygas į verslo inkubatorius kviesti jau patyrusius verslininkus, kad jie savo praktinėmis žiniomis ir geraisiais pavyzdžiais galėtų konsultuoti jaunosius verslininkus. Svarbu, kad konsultacijos būtų pateikiamos ne tik verslo teoretikų, bet ir praktikų. Tai padės užtikrinti konsultacijų ir inkubatoriuose pateikiamos informacijos kokybę, bei prisidės prie aktyvaus darbo su jaunaisiais verslininkais.

- **Bendrinio jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemos kūrimas**

Lietuvoje bendrinio jaunimo informavimo ir konsultavimo sistema dar nėra sukurta. Nacionalinės jaunimo politikos 2011-2019 m. plėtros programa iki 2019 m. numačiusi sukurti struktūrizuotą jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemą. Ši sistema integruoja pagrindines jaunimui aktualias informacines ir konsultavimo paslaugas mobilumo, galimybių, sveikatos ir kt. srityse. Tai sudaro galimybę jaunam žmogui priimti svarbiausius jo gyvenimo sprendimus dėl savarankiško gyvenimo, studijų, darbo, santykių ir kt., gaunant profesionalią, aukštos kokybės, pliuralistinę, nešališką ir savarankiškumą skatinančią informaciją ir konsultacijas. Todėl būtina skirti didesnę dėmesį greitesniam sistemos sukūrimui, stiprinti jau veikiančias jaunimo informavimo ir konsultavimo priemones, įtraukiant jaunimo organizacijų atstovus.

Europos Sąjungos iniciatyvos:

LiJOT taip pat ragina aktyviai ir kokybiškai integruoti Europos Sąjungos siūlomas iniciatyvas ir priemones, skatinančias didesnę jaunų žmonių užimtumą, mokymąsi ir įsidarbinimą į bendrą jaunimo nedarbo problemos sprendimo planą. Veikianti iniciatyva „Veiklus jaunimas“ sudaro galimybes jaunimui patirties įgyti išnaudojant Europoje pasiteisinusias praktikas ir įgyti naujų kompetencijų. Ypač norime atkreipti dėmesį į ilgalaikėje ES strategijoje Europa 2020 numatytas pavyzdines iniciatyvas „Judus jaunimas“ ir „Nauji įgūdžiai naujoms darbo vietoms“. Pirmąja iniciatyva siekiama kuo geriau priderinti švietimą ir mokymą prie jaunimo poreikių, sudaryti dar daugiau galimybių jauniems žmonėms naudotis studijų, stažuočių ir praktikų užsienyje programomis bei skatinama valstybes nares imtis aktyvesnių priemonių lengvinant mokslus baigusių jaunuolių įsidarbinimo galimybes. Antroji iniciatyva skatina geriau numatyti būsimus įgūdžių poreikius, geriau suderinti įgūdžius su darbo rinkos poreikiais ir panaikinti atotrūkį tarp švietimo ir darbo. Europos Komisija taip pat pateikia priemones, kuriomis būtų galima lengviau pasiekti išsikeltų tikslų. Praėjusių metų pabaigoje Europos Komisija parengė „Jaunimo galimybių iniciatyvą“, pagal kurią kviečia valstybes nares atkreipti ypatingą dėmesį į jaunimo nedarbo problemą bei siūlo ekspertinę ir finansinę pagalbą labiausiai nuo šios problemos kenčiančioms ES šalims.

Pabrėžiame, kad sėkmingam ir efektyviam LiJOT pasiūlymų įgyvendinimui būtina ne tik sutelkti visas valstybės ir įvairių socialinių partnerių pajėgas, bet ir skirti ypatingą dėmesį kokybiškam darbuotojų parengimui ir daugiausiai kompetencijų turinčių sistemos tarnautojų atrankai, ypač pabrėžiame būtinybę šio tikslo siekti jaunimo darbuotojų rengimo, jaunų bedarbių arba jaunųjų verslininkų konsultavimo srityse. Jaunimo nedarbo problemos sprendimui itin svarbu tai, kad sukurtos priemonės, mechanizmai ir sistemos būtų įgyvendinimi ir vykdomi profesionalų, motyvuotų ir nusiteikusių siekti maksimaliai kokybiškų savo veiklos rezultatų.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos prezidentė

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and strokes.

Loreta Senkutė